
Årsrapport for 2017

Innledning

Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning ble oppnevnt av Kunnskapsdepartementet i 2014, og skal arbeide med kjønnsbalanse, mangfold og kjønns- og mangfoldsperspektiver i forskning. Årsrapporten skal beskrive hvordan mandatet er blitt implementert i 2017.

Komiteen vedtok en strategi for arbeidet høsten 2014, der mål og aktiviteter ble beskrevet. Denne rapporten beskriver hvordan komiteen har arbeidet opp mot målene nevnt i strategien og i mandatet. Komiteens og sekretariatets aktiviteter beskrives nærmere i flere avsnitt. Kif bruker hvert år mye midler på formidling av relevant forskning og verktøy for sektoren via våre nettsider Kifinfo.no. Rapporten inneholder også informasjon om Kifinfos arbeid i 2017.

Komiteemedlemmer

Leder Curt Rice, rektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus

Nestleder Ingrid Guldvik, dekan ved Høgskolen i Lillehammer/ Høgskolen i Innlandet

Professor Tor Grande, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Dosent Synnøve Hofseth Almås, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Professor Elisabet Ljunggren, Nord universitet

Personalsjef Martin Stølevik, SINTEF

Professor Mahmood Reza Amiri Moghadam, Universitetet i Oslo

Direktør Silvija Seres, TechnoRocks

Divisjonsdirektør Jesper Simonsen, Norges Forskningsråd

Student Johanne Vaagland, Universitetet i Bergen

Student Kai Steffen Østensen Universitetet i Agder

Varamedlemmer

Konstituert forskningsdirektør Arne Bardalen, Norsk institutt for skog og landskap/NIBIO

Førsteamanuensis Monica Fengsrud Brinchmann, Nord Universitet

Forsker II Sevil Sümer, Uni Research Rokkansenteret

Avdelingsdirektør Hege Torp, Norges Forskningsråd

Student Ingvild Leren Stensrud, Universitetet i Oslo

Observatører

Seniorrådgiver Hanne Monclair, Kunnskapsdepartementet

Direktør Linda Marie Rustad, Kilden kjønnsforskning.no

Sekretariat

Seniorrådgiver Heidi Holt Zachariassen, UHR

Seniorrådgiver Ella Ghosh, UHR

Kif-komiteens mandat og definerte hovedarbeidsområder 2014-2017

Komiteen skal støtte opp om, og gi anbefalinger om, tiltak som kan bidra til integrering av arbeidet med kjønnsbalanse og mangfold ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter og dermed medvirke til økt mangfold blant personale og i forskningen. Komiteen skal bidra til en generell bevisstgjøring omkring problemstillinger knyttet til mangfold og inkludering i forskningssystemet. Dens viktigste oppgave i perioden skal være arbeid med kjønn og etnisitet. Arbeidet omfatter mangfoldsperspektiver, deriblant kjønnsperspektiver, i forskning. I henhold til Kif-komiteens strategi for perioden 2014-2017, skal den arbeide for å fremme kjønnsbalanse og økt etnisk mangfold i forskning og høyere utdanning.

Komiteen har valgt å spesifisere følgende delmål i sin strategi:

Kjønn	Etnisitet
Økt andel kvinner i toppstillinger	Økt kunnskap om etnisk mangfold
Lavere grad av kjønnssegregering	Økt andel etniske minoriteter i utdanning og forskning
Styrket kjønnsperspektiv i forskning	Styrket mangfoldsperspektiv i forskningen

Strategien nevner følgende tiltak i fireårsperioden: Institusjonsbesøk, konferanser og seminarer, rådgiving, lederopplæring, informasjon (kifinfo.no), utredning om mangfold, og utvikling av en sertifiseringsordning.

Resultater av Kif-komiteens arbeid

Kif-komiteen hadde et produktivt år i 2017; komiteen var bevisst at det var det siste året i fireårsperioden, og dette påvirket komiteens planer og aktiviteter. Her er noen av resultatene av dette arbeidet i året som gikk:

Økt kunnskap om etnisk mangfold

I løpet av 2016 forelå utredningen – «Å være utlending er ingen fordel» utarbeidet av AFI/NIFU på oppdrag fra Kif-komiteen. På bakgrunn av denne utredningen ble det utarbeidet anbefalinger om tiltak. Etter oppfordring fra Kif-komiteen utarbeidet NIFU/SSB en statistikk på etnisk mangfold i norsk akademia. Kif og Kunnskapsdepartementet så at statistikken manglet noen dimensjoner – særlig om personer med innvandrerbakgrunn med utdanning fra Norge. I mars 2017 kom rapporten Mer Mangfoldsstatistikk fra NIFU, der det ble gjort et

skille mellom innvandrere/etterkommere av innvandrere som kommer inn i norsk forskning og høyere utdanning gjennom det norske utdanningssystemet på den ene siden og innvandrere som kommer til Norge som kvalifiserte forskere til jobber innenfor akademia på den andre. Denne dimensjonen er viktig for Kif-komiteens arbeid og sektorens forståelse av utfordringer og tiltak på mangfoldsfeltet. Kif-komiteen ønsket også å vite mer om erfaringer med tiltak. Kilden/kifinfo ble gitt oppdraget å undersøke dette. Det ble sendt spørreskjema til sektoren hvilke tiltak sektoren igangsetter på mangfoldsfeltet høsten 2017. Oppsummering forelå først etter årsskiftet.

Utarbeidelse av veileder i omstilling for UH-sektoren

Som en oppfølging av konferansen om strukturreformen i 2016 og en håndrekning til sektoren, fikk Kilden kjønnsforskning.no i oppdrag av komiteen å utarbeide en veileder som fikk tittelen «Omstilling i forskningssektoren- en veileder for likestilling og mangfold». Utarbeidelsen av veilederen var et samarbeid mellom Kilden og Kif. Veilederen ble ferdig i desember 2016 og lansert i 2017 ved Høgskolen i Innlandet. Den ble senere også oversatt til engelsk. Veilederen har blitt svært godt tatt imot av sektoren.

Fokus på handlingsplaner for likestilling og mangfold

I en årlig gjennomgang av handlingsplaner for likestilling ved UH-institusjoner i 2016, ble det oppdaget at 20 UH-institusjoner manglet slike planer. Mange av disse institusjonene var eller hadde vært i en fusjonsprosess. Kif sendte brev til styrelederne ved disse institusjonene og oppfordret dem til å lage handlingsplaner. For å følge opp brevene og gi en håndrekning til sektoren arrangerte Kif en workshop våren 2017 om hvordan man utarbeider handlingsplaner for likestilling og mangfold ved universiteter, høgskoler og forskningsinstitutter. Workshopen hadde mange deltagere og fikk gode tilbakemeldinger. Kif komiteen har hatt økt kontakt og samarbeid med en rekke UH og I- institusjoner om handlingsplaner i etterkant av workshopen.

Nordisk nettverksbygging og nordisk konferanse

Kif-komiteen besluttet å arrangere en stor nordisk konferanse som en avslutning på komiteeperioden 2014-2017. I forberedelsene til konferansen inngikk en kartlegging av arbeidet for likestilling og mangfold i UH-sektoren i Norden hvor både nasjonale initiativ og initiativ på institusjonsnivå inngikk. Dette ga nyttig informasjon om status for arbeidet i de ulike nordiske land og flere nye kontaktpunkter for samarbeid.

Konferansen *Creating a Competitive Edge through Diversity- Leadership for Nordic Research Excellence towards 2030*, 8-9 november 2017, ble støttet av både Kunnskapsdepartementet og NordForsk og var en del av programmet under norsk formannskap i Nordisk Ministerråd 2017. Programmet hadde innledere fra hele Norden samt USA. Innleggene fikk belyst det arbeidet som gjøres i Norden, de utfordringer vi felles står overfor og et ønske om økt nordisk samarbeid innen fagfeltet. Konferansen hadde god oppslutning og fikk veldig gode tilbakemeldinger. Det har blitt sendt egen rapport til Kunnskapsdepartementet i etterkant av konferansen.

Kif-komiteens arbeid

Komitemøter

Det ble avholdt fem komitemøter i 2017, der i alt 44 saker ble behandlet.

Høringssaker og innspill til pågående politiske prosesser: Kif komiteen drøftet høringssvar til Kunnskapsdepartementet om revidering av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, NOU 2017:2 Integrasjon og tillit og forslag om å innføre forbud mot bruk av plagg som dekker ansiktet i utdanningsinstitusjoner. Komiteen ga også innspill til Underdal-utvalget for gjennomgang av stillingsstrukturen i UH-sektoren.

Kif inn i ny periode: Kifs plassering var nevnt i Strukturmeldingen Meld. St. 18 (2014-2015) og Gjedrem og Fagernæs sin rapport «Kunnskapssektoren sett utenfra». Komiteen drøftet sin egen fremtidige plassering, og implikasjoner av ulike alternativer. Komiteen valgte å ta tidlig kontakt med Kunnskapsdepartementet for å sikre at en ny komité var oppnevnt i god tid før årsskiftet, for å sikre kontinuitet og en god overgang til ny periode. Den besluttet også å bruke det siste møtet i perioden på evaluering, gjennomført av en ekstern fasilitator. Møtet skulle sikre at komiteen oppsummerte hva som fungerte godt, og hvor det var forbedringspotensiale i neste periode.

Faglig oppsummering og formidling ved avslutning av perioden: Komiteen ønsket å sikre at kunnskap og erfaringer fra den første perioden med et utvidet mandat ble formidlet på ulike måter til sektoren. Derfor besluttet komiteen å bruke økte ressurser på den nordiske konferansen, blant annet via bruk av konferansebyrået Medvind. Hensikten var blant annet å påvirke ledere og aktører som kunne bidra til positiv endring på lengre sikt. Det ble også besluttet å lage et "policy brief" til konferansen som oppsummerte komiteens arbeid og hovedsatsinger i perioden. Kilden kjønnsforskning.no samarbeidet med sekretariatet om dette arbeidet og ble tildelt ekstra midler.

Økonomi: Komiteen ba om jevnlige oppdateringer på regnskapsstatus i løpet av året, fordi den så det som lite ønskelig å avslutte siste år i perioden med underforbruk. Komiteen vedtok fordeling av midler til tiltak for mangfold/kjønnsbalanse på institusjonsnivå på komitemøtet i januar 2017 etter en innstilling fra en arbeidsgruppe oppnevnt før jul.¹

Andre tema:

- Krav til kjønns- og mangfoldsperspektiver i tidsskrifter med offentlig støtte
- Seksuell trakassering i norsk akademia

Komiteen oppnevnte arbeidsgrupper som fikk ansvar for oppfølgingen av ulike arbeidsområder i Kifs aktivitetsplan.

- planlegging av den Nordiske konferansen Creating a Competitive Edge through Diversity- Leadership for Nordic Research Excellence towards 2030,

¹ Midlene ble brukt til bl.a. seminarer, ledersamling, en prisutdeling og en pilotstudie om likestilling og mangfold.

- fordeling av midler til tiltak for kjønnsbalanse og mangfold i sektoren

Institusjonsbesøk

Institusjonsbesøk betraktes som et viktig tiltak for komiteen i utføringen av deres rolle som endringsagent for bedre kjønnsbalanse og mangfold i UH- sektoren i Norge. I 2017 besøkte komiteen Høgskolen i Innlandet, Forsvarets høgskole Arkitekt- og designhøgskolen i Oslo og Høgskulen på Vestlandet. Ved en anledning var komiteen delt i to grupper ved institusjonsbesøk.

Komiteen, i samarbeid med de ulike institusjonene, bestemmer på forhånd hva som er viktig å ta opp med institusjonene. I etterkant av hvert møte skriver Kif- komiteen et oppsummerende brev som sendes hver enkelt institusjon. Temaer som særlig har vært fremmet i møte med institusjonene i 2017 har vært hvordan fusjon har påvirket arbeidet med kjønnsbalanse i de institusjonene hvor dette er aktuelt for, arbeidet med mangfold ved institusjonene, og oppfølging av institusjonenes handlingsplan for kjønnsbalanse og mangfold. Ved hvert besøk stilles det også spørsmål til institusjonen om hvordan de arbeider for å få flere kvinner til å søke og oppnå H2020- midler. Komiteen har observert noen store linjer

- Arbeidet med handlingsplaner bremses opp ved omstilling,
- Flere gode karrieretiltak er igangsatt ved flere institusjoner, med og uten BALANSE- midler
- Mange har handlingsplaner som omfatter kjønn og mangfold, men mangfoldstiltak er i liten grad konkretisert
- Kjønnsubalanse i utdanning og fagmiljøer opptar institusjonene

Kjønns- og mangfoldsperspektiver

Kjønnspektiver i forskning har vært drøftet under komiteens institusjonsbesøk. Kifs sekretariat har formidlet kunnskap via rådgivning til enkeltinstitusjoner og foredrag. Det er økt aktivitet og bevissthet om kjønnspektiver i sektoren, jf. formidling av norske eksempler via UiB og Kilden. Det finnes dog flere disipliner der kjønnspektiver ikke er utviklet. Utvikling og formidling av mangfoldsperspektiver er i startgropen.

Møte med fungerende statsråd Henrik Asheim i Kunnskapsdepartementet

Leder og en mindre gruppe fra Kif-komiteen møtte fungerende statsråd Henrik Asheim sammen med to rådgivere fra Kunnskapsdepartementet. Flere tema ble diskutert. Kif ønsker å bli brukt i prosesser initiert av Kunnskapsdepartementet. Komiteen ønsker mer fokus på kjønnsbalanse i norske pristildelinger i UH-sektoren. Kif og statsråden drøftet behovet for økt mangfolds/likestillingskompetanse blant ledere i UH-sektoren. Til slutt ble innretningen på Kifs nordiske konferanse diskutert, og hvordan statsrådets innlegg kunne få frem konferansens budskap og mål.

Møte med Norges Forskningsråd

Kif-komiteen møtte hele ledelsen i Forskningsrådet 22. september 2017. Der ble følgende tema diskutert:

- Det er ønskelig med samarbeid for å få flere kvinner foreslått som senterledere slik at neste tildeling blir mer kjønnsbalansert.
- Komiteen fremhevet viktigheten av å ha en strategi med uttalt støtte fra ledelsen til arbeid med etnisk mangfold
- Forskningsrådet og Kif-komiteen drøftet også mangfoldsperspektiver vs. kjønnsperspektiver i forskning. Arbeid med mangfoldsperspektiver påkrevder mer analyse og tverrfaglig forskerdialog.
- Krav til kjønns- og mangfoldsperspektiver i forskning
- Samarbeid om områder som berøres av regjeringens EU-strategi med særlig fokus på H2020 og det norske ERA-veikartet
- Unconscious bias i tildelingen av forskningsmidler
- Nordisk konferanse i november 2017

Komiteens pådriverarbeid

Mot UH-sektoren:

Kif komiteen og sekretariatet har vært en pådriver på mange fronter for å sikre at kjønns- og mangfoldsperspektiver ivaretas i offentlig politikk. Derfor har man også hatt bilaterale møter med ulike institusjoner som Kunnskapsdepartementet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Forskningsrådet.

Kif- komiteen har også henvendt seg direkte til ulike institusjoner i sektoren i 2017. Institusjonsbesøkene har vært en slik arena. Her har særlig strukturreformen og dens påvirkning på arbeidet med kjønnsbalanse vært sentral foruten oppfølging av institusjonenes handlingsplaner på likestilling og mangfold.

Brev fra Kif til UHR:

- Brev til UHRs styre med anmodning om aktiv handling mot trakassering
- Brev til UHRs styre med anmodning om fokus på kjønnsbalanse og mangfold under UHRs omstilling (feb 2017)

Mot Kunnskapsdepartementet:

I 2017 henvendte Kif seg til Kunnskapsdepartementet og etterlyste kjønnsbalanse og kunnskap om kjønnsstatikk generelt i gruppen som jobbet med midtveisgjennomgangen av H2020. Kifinfo skrev også en sak om dette og i etterkant ble Kif-sekretariatet invitert til et møte i departementet. Sekretariatet deltok i et møte om Panorama-samarbeidet i Kunnskapsdepartementet hvor kjønnsbalanse og mangfold i dette arbeidet ble løftet.

Høringsinnspill eller andre henvendelser:

- Revidering av langtidsplanen for forskning (juni 2017)

- Forslag om å innføre forbud mot bruk av plass som dekker ansiktet i utdanningsinstitusjoner (september 2017)
- Brev til Kunnskapsdepartementet om vedrørende midtveisgjennomgang av Horisont 2020.
- Brev angående intern omorganisering i KD- høst 2017

Mot Justis- og beredskapsdepartementet

Høringsinnspill:

- Høring NOU 2017 2 Integrasjon og tillit. Høringsbrev fra Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning

Sekretariatets arbeid

Drift av komiteen og forberedelser av komiteens møter er en stor oppgave for sekretariatet. I tillegg har arbeid med gjennomføring av de særlig viktige arbeidsområdene for Kif- komiteen i 2017 beskrevet over; rådgivningsarbeid i forbindelse med UH og I- institusjonenes arbeid med kjønnsbalanse og mangfold, forberedelse og gjennomføring av nordisk konferanse samt komiteens pådriverarbeid, vært store arbeidsområder for sekretariatet dette året. Sekretariatets foredrag/ presentasjoner for UHI- institusjoner er oppsummert under.

Foredrag om mangfold og omstilling	Nasjonal nettverkskonferanse HiOA
Foredrag om kjønnsbalanse	Høgskulen i Volda
Presentasjon om handlingsplanarbeid	Handlingsplanworkshop, Musikkhøgskolen
Foredrag om kjønnsperspektiver	The Wonder Seminar (design), HiOA
Foredrag om kjønnsperspektiver	Institutt for produktdesign, HiOA
Presentasjon om kjønnsbalanse og nettverk	Syddansk Universitet (SDU), Odense
Innspill – flere møter	Møter om ny handlingsplan, UiO
Innlegg om mangfold i academia	Theoretical and analytical approaches to researching race and racialization, UiB
Innspill – flere møter	Nasjonal standard for mangfoldsledelse

Deltakelse i fagseminarer/konferanser

Kifs sekretariat har deltatt i fagseminarer arrangert av Kunnskapsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Institutt for samfunnsforskning, Fagbevegelsens forskningsstiftelse, Senter for tverrfaglig kjønnsforskning, og Likestillings- og diskrimineringsombudet. Sekretariatet deltok også i Stemm Equality Congress (kvinner i MNT). Deltakelse i disse ulike foraene er viktig for å bygge nettverk, for å holde seg faglig oppdatert og for å kunne gi kunnskapsbaserte innspill til egen sektor.

Rådgivning

Kifs sekretariat kontaktes via e-post og telefon av aktører i UH- og instituttsektoren for å gi innspill og råd. Dette kan gjelde innledere til en konferanse, forslag til tiltak for å adressere likestillings- og mangfoldsutfordringer, innspill i arbeid med et strategisk dokument, spørsmål om statistikk og relevant forskning osv.

Sosiale media

Kifs leder, sekretariat og Kifinfo bruker sosiale medier i økende grad. I 2017 har leder og sekretariat formidlet kommentarer og informasjon om aktuelle publikasjoner og events via Facebook og Twitter. Sosiale medier brukes for å spre nyhetsstoff fra Kifinfo på norsk og engelsk.

Samarbeid med BALANSE-programmet

Kif-sekretariatet har kontakt med Forskningsrådets BALANSE-program og deltok på BALANSE sine arrangementer.

Kif-komiteens egne arrangementer

27. januar: Kif hadde et lanseringsseminar for veilederen for likestilling i omstilling på Høgskolen i Innlandet, avdeling Hamar. Det var ca. 25 deltakere.

3. mars: Kif arrangerte en workshop om handlingsplanarbeid for likestillingsansvarlige og ledere den 3. mars i Oslo. Komiteen hadde merket seg at det var kun halvparten av UH-institusjonene som hadde handlingsplaner høsten 2016, kanskje spesielt blant organisasjoner som var i omstillingsprosesser. Arrangementet ble godt mottatt, og ca. 30 deltok. Kif-sekretariatet ble bedt om rådgiving i flere handlingsplan-prosesser i etterkant.

8-9. november : Komiteen arrangerte «Creating a competitive edge through diversity-leadership for Nordic research excellence towards 2030» - en nordisk konferanse for å markere avslutningen av komiteens periode. Hensikten var også å øke bevissthet om kjønnsbalanse og mangfold i akademia, spesielt blant akademiske ledere og skape et større nordisk nettverk. Det var 110 deltakere.

Nordisk og europeisk samhandling og kontakt

ERAC SWG GRI (Helsinki-gruppen)

Et medlem av Kif-sekretariatet ble oppnevnt som nasjonal delegat til ERAC Standing Working Group on Gender in Research and Innovation sammen med en representant fra Forskningsrådet. Første møte ble holdt i oktober 2017.

ERAC SWG HRM (SGHRM)

Kif har i 2017 deltatt i formøtene før møtene i ERA Steering Group on Human Resources and Mobility (SGHRM) sammen med representanter fra Norges Forskningsråd, Kunnskapsdepartementet og Universitets- og Høgskolerådet (UHR).

Syddansk Universitet (SDU, Odense)

Kif-sekretariatet ble invitert til oppstart av et dansk nettverk for likestillingsarbeidere ved universiteter og høgskoler: GEAR:DK. Det ble gitt en presentasjon om Kifs arbeid og hvordan tilsvarende nettverk i Norge (LUN) fungerer.

Uddannelses- og Forskningsministeriet, København

Kif-sekretariatet benyttet anledningen til å møte med Uddannelses- og Forskningsministeriet på vei til Odense. På møtet ble det gitt orientering om hvordan man politisk jobber med kjønnsbalanse og mangfold i UH-sektoren i Danmark. Det ble også gitt en orientering om Kifs arbeid i Norge.

Nationella Sekretariatet for Genusforskning, Gøteborgs Universitet

Kif har i løpet av 2017 hatt flere kontaktpunkter med Nationella Sekretariatet for Genusforskning ved Gøteborgs Universitet. Nationella Sekretariatet har ansvar for prosjektet Jamstalldhet i Myndigheterna (JiM) og har også fått ansvar for prosjektet Jamstalldhetsintegrering av Högskolor og Universitet (JiHU). Dette arbeidet har klare paralleller til Kifs arbeid og mandatsområde.

EUA

Kif deltok på en europeisk workshop om mangfold i høyere utdanning og forskning arrangert av den europeiske universitetsforeningen EUA. Møtets funksjon var nettverksbygging og erfaringsutveksling. Rådgivere og ledere fra hhv Irland, Nederland, Tyskland og UK meldte om aktiviteter knyttet til likestilling og etnisk mangfold, de fleste andre meldte om at de kun arbeider med kjønn.

Kifinfo.no- Kif-komiteens eget nettsted

Kilden har på oppdrag fra Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning (Kif-komiteen) bygget opp og drifter nettstedet kifinfo <http://kifinfo.no/>. Kifinfo ble lansert i 2005. Nettstedet er et bindeledd mellom Kif-komiteen og forskningssektoren, både ved å være komiteens vindu utad, ved å informere om ulike verktøy og ressurser, og å samle kunnskap

som sektoren kan ta i bruk i sitt arbeid for å bedre kjønnsbalanse og mangfold i forskning. På nettstedet publiseres egne nyhets saker, medieklipp, informasjon om rapporter og arrangementer, og politiske innspill. Nyhetssakene dekker både kjønnsbalanse, etnisk mangfold og kjønns- og mangfoldsperspektiver. Kifinfo er en viktig faktor for Kif-komiteens synlighet og pådriverarbeid ut mot sektoren. Se egen rapport fra Kifinfo vedlagt.

Vedlegg:

- **Årsrapport 2017 for Kifinfo**
- **Årsregnskap 2017**